

STEFNUMÖRKUN

SAMBANDS ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA
2014–2018

Samþykkt af stjórn sambandsins 21. nóvember 2014
á grundvelli umfjöllunar á XXVIII. landsþingi sambandsins

Stefnumörkun Sambands íslenskra sveitarfélaga 2014–2018
© Samband íslenskra sveitarfélaga 2014/31 – Nóvember 2014
Borgartúni 30
Pósthólf 8100 – 128 REYKJAVÍK
Ábyrgðarmenn: Framkvæmdastjóri og sviðsstjórar sambandsins.

Formáli

Stefnumörkun Sambands íslenskra sveitarfélaga 2014–2018 var mótuð á XXVIII. landsþingi sambandsins sem haldið var á Akureyri 24. til 26. september 2014. Á landsþinginu störfuðu fjórir umræðuhópar sem hver hafði einn hinna fjögurra undirkafla stefnumörkunarinnar til umfjöllunar. Voru umræður landsþingsfulltrúa byggðar á stefnumótunarskjali sem starfsmenn sambandsins höfðu tekið saman á grundvelli stefnumörkunar Sambands íslenskra sveitarfélaga 2011–2014.

Á landsþinginu var samþykkt að vísa stefnumörkuninni til endanlegrar umfjöllunar og afgreiðslu hjá stjórn sambandsins. Samþykkt landsþingsins var svohljóðandi:

XXVIII. landsþing Sambands íslenskra sveitarfélaga samþykkir að vísa drögum að stefnumörkun sambandsins til frekari úrvinnslu og afgreiðslu hjá stjórn sambandsins á grundvelli athugasemda sem fram hafa komið á þinginu.

Stjórn sambandsins hefur á tveimur fundum sínum fjallað um drög að stefnumörkun og samþykkti hana á fundi 21. nóvember 2014.

Stefnumörkun sambandsins nær til flestra meginþátta í starfsemi sambandsins og sveitarfélaga og mun nýtast sem sterk leiðsögn við ákvarðanatöku stjórnar og vinnu starfsmanna sambandsins næstu fjögur ár og jafnframt fyrir þá fulltrúa sem tilnefndir eru á vegum sambandsins í nefndir, ráð og stjórnir.

Meginflokkar stefnumörkunarinnar eru:

1 Meginmarkmið og leiðarljós

2 Hlutverk sambandsins

3 Undirmarkmið og leiðir:

3.1 Sveitarfélögin inn á við og út á við

3.2 Traustur grundvöllur

3.3 Velferðin í öndvegi

3.4 Tengsl manna og umhverfis

Það er afar mikilvægt fyrir sveitarstjórnarstigið í landinu, vöxt þess og viðgang, að stefnumörkun þess sé vönduð og skýr. Um hana þarf jafnframt að ríkja sem breiðust samstaða og forsenda þess er að sem flestir sveitarstjórnarmenn komi að mótun hennar. Á landsþinginu á Akureyri tóku um 200 fulltrúar nær allra sveitarfélaga landsins þátt í að ræða og móta stefnumörkunina. Með markvissri stefnumótunavinnu á landsþinginu varð til skýr stefna í málefnum sveitarstjórnarstigsins næstu fjögur árin. Hagsmunagæslan af hálfu sambandsins mun því byggja á sterkum stöðum og verða mun áhrifameiri og skilvirkari en annars væri. Skýr sameiginleg stefnumörkun sveitarstjórnarmanna mun því styrkja og efla sveitarstjórnarstigið í heild sinni.

Efnisyfirlit

Formáli	3
Efnisyfirlit	4
1 Meginmarkmið og leiðarljós	5
2 Hlutverk sambandsins	7
3 Undirmarkmið og leiðir	8
3.1 Sveitarfélögin inn á við og út á við	8
3.2 Traustur grundvöllur	11
3.3 Velferðin í öndvegi	15
3.4 Tengsl manna og umhverfis.....	20

1 Meginmarkmið og leiðarljós

Sveitarstjórnarstigið og sjálfstjórn sveitarfélaga	
1.1	Sterk staða sveitarstjórnarstigsins er ein meginstoð velferðar íbúanna.
1.2	Sveitarstjórnarstigið á að vera hornsteinn lífsgæði og mannréttinda.
1.3	Sjálfstjórn sveitarfélaga skal viðurkennd og tryggð í reynd á grundvelli ákvæða í landslögum, stjórnarskrá og sáttmála Evrópuráðsins um sjálfstjórn sveitarfélaga.
1.4	Skipulagsvaldið er einn af hornsteinum sjálfstjórnarréttar sveitarfélaganna sem skal virða.

Tekjustofnar og tekjur sveitarfélaga	
1.5	Sveitarfélögum skulu tryggðir nauðsynlegir tekjustofnar í samræmi við þau verkefni sem þeim eru falin í stjórnarskrá og lögum. Þeir skulu vera nægjanlega fjölþættir og sveigjanlegir í eðli sínu svo þeir geti staðið undir þeirri fjölbreyttu þjónustu sem íbúar þeirra kalla eftir.
1.6	Skattlagning af hálfu sveitarfélaga skal vera hófleg og byggja á því, að ábyrgðar og hagkvæmni sé gætt við framkvæmd og fjármögnun þjónustunnar.
1.7	Nýta skal jöfnunarkerfi til að gera öllum sveitarfélögum kleift að sinna lögboðnum verkefnum með sambærilegum hætti.

Verkefni sveitarfélaga	
1.8	Verkaskipting í opinberri stjórnsýslu skal miðast við að sveitarfélögin annist nærþjónustu, enda geti þau nýtt sér þá þekkingu sem þau hafa á nærsamfélaginu með tilheyrandi möguleikum á sveigjanlegum lausnum við framkvæmd þjónustunnar. Nýjar reglur eða kröfur af hálfu ríkisins um hækkun þjónustustigs skulu ávallt háðar kostnaðarmati og ákvörðun sem tryggir fullnægjandi fjármögnun.
1.9	Lögð skal áhersla á að haft verði fullt samráð við sveitarfélögin um lagabreytingar á skipulagi almannaþjónustu, sem þeim er falin framkvæmd á með lögum.
1.10	Sú meginregla skal viðurkennd að kveðið sé á um verkefni sveitarfélaga í ramma- og markmiðslögum, þannig að þau hafi svigrúm til staðbundinnar aðlögunar við framkvæmd þeirra.
1.11	Fylgt verði eftir meginmarkmiðum sjálfbærrar þróunar, þ.e. félagslegu réttlæti, ábyrgri fjármálastjórn, varðveislu lífvænlegs umhverfis og náttúru landsins, íbúum til hagsbóta.

Mannréttindi og mannauður

1.12	Sveitarfélög verði samfélög án aðgreiningar. Stefnt skal að því að jafnréttis- og jafnræðissjónarmið verði fléttuð inn í alla stefnumótun sveitarfélaganna og í lagasetningu sem snýr að sveitarfélögunum. Stefnt skal að því að eyða allri mismunun, svo sem vegna búsetu, aldurs, kynferðis, kynhneigðar, trúarbragða, þjóðernisuppruna, kynþáttar, litarháttar, efnahags, ætternis og stöðu að öðru leyti.
1.13	Íbúar sveitarfélaga eigi kost á samfelldri og heildstæðri velferðarþjónustu sem skipulögð er með þarfir íbúanna í huga.
1.14	Stefna sveitarfélaga í mannaúðsmálum myndi skýra umgjörð um þau starfsskilyrði sem þau bjóða starfsmönnum sínum. Kappkostað skal að rækta sem best þann mannaúð sem í starfsmönnum býr þannig að hver þeirra fái notið hæfileika sinna svo þeir geti betur sinnt starfi sínu, sjálfum sér og starfseminni til hagsbóta. Gætt skal jafnréttis milli kvenna og karla og að hver starfsmaður sveitarfélaga verði metinn á eigin forsendum.

2 Hlutverk sambandsins

Hlutverk sambandsins er:	
2.1	Að styrkja íslenska sveitarstjórnarstigið og stuðla að framþróun í starfsemi sveitarfélaganna.
2.2	Að koma fram sem málsvari íslenskra sveitarfélaga.
2.3	Að standa vörð um hagsmuni sveitarfélaganna og hafa frumkvæði að því að ná fram sameiginlegum hagsmunamálum þeirra.
2.4	Að vera fulltrúi íslenskra sveitarfélaga gagnvart ríkisvaldinu og öðrum innlendum sem erlendum aðilum er láta sig sveitarstjórnarmálefni varða.
2.5	Að sjá til þess að stefnumörkun landsþinga sambandsins sé framfylgt og að starfsemi sambandsins sé á hverjum tíma hagað í samræmi við samþykktir þess.
2.6	Að þjóna sveitarfélögum á sviði mannauðsmála og vinnumarkaðsmála, annast kjarasamningsgerð og hafa fyrirvar í kjaramálum fyrir þau sveitarfélög sem veita umboð sitt til þess.
2.7	Að þjóna sveitarfélögum sérstaklega á sviði stjórnsýslu, skólamála, félagsþjónustu, skipulags- og umhverfismála, hag- og upplýsingamála, alþjóða- og þróunarmála, menningar-, æskulýðs- og íþróttamála og á öðrum þeim sviðum sem sveitarfélög kalla eftir í takt við þróun og breytingar í umhverfi þeirra. Sambandið skal í allri þjónustu við sveitarfélögin gæta þess að gæði stjórnsýslu og þjónustu sveitarfélaganna séu höfð í fyrirrúmi.
2.8	Að miðla upplýsingum og þekkingu til sveitarfélaga um leiðir til að bæta gæði þjónustu og stjórnsýslu sveitarfélaga.
2.9.	Að vinna að almennri fræðslu um sveitarstjórnarmál með ráðstefnu-, námskeiða- og fundahaldi og útgáfu- og upplýsingastarfsemi fyrir sveitarstjórnarmenn og starfsmenn sveitarfélaga og nýta til þess nýjustu tækni eins og kostur er hverju sinni.
2.10	Að safna og miðla samtímaupplýsingum um starfsemi sveitarfélaga og stuðla að rannsóknum og upplýsingamiðlun um málefni þeirra.
2.11	Að stunda góða starfshætti, skilvirkni og vönduð vinnubrögð og leitast við að hafa samráð og samstarf við alla þá aðila sem láta sig verkefni sveitarfélaga varða.

3 Undirmarkmið og leiðir

Á kjörtímabilinu 2014–2018 skulu stjórn og starfsmenn Sambands íslenskra sveitarfélaga beina kröftum sínum að eftirfarandi undirmarkmiðum.

3.1 SVEITARFÉLÖGIN INN Á VIÐ OG ÚT Á VIÐ

Sveitarfélögin og sveitarstjórnarstigið	
3.1.1	Sambandið skal gæta hagsmuna sveitarstjórnarstigsins við endurskoðun stjórnarskrárinnar.
3.1.2	Sambandið skal vinna að því að við lagasetningu verði ávallt metið hvaða áhrif tillögur um lagabreytingar hafi á sjálfsstjórnarrétt sveitarfélaga. Jafnframt verði fest í stjórnarskrá að sveitarfélög eigi réttarfarsleg úrræði til að bregðast við brotum gegn sjálfsstjórnarrétti sínum.
3.1.3	Sambandið skal styðja við stækkun og eflingu sveitarfélaga með frjálsum sameiningum og eflingu íbúalýðræðis, en skal jafnframt standa fyrir umræðu og skoðun á mögulegum sameiningum sveitarfélaga og eflingu sveitarstjórnarstigsins eftir öðrum leiðum.
3.1.4	Sambandið skal hlutast til um að gerð verði úttekt á kjörum og starfsumhverfi kjörinna fulltrúa og ástæðum mikillar endurnýjunar í þeirra röðum. Á grundvelli hennar verði lagðar fram tillögur til úrbóta og að leiðbeinandi viðmiðum.

Samskipti ríkis og sveitarfélaga	
3.1.5	Sambandið skal vinna að því að bundnar verði í lög samskiptareglur ríkis og sveitarfélaga með það að leiðarljósi að samskiptin verði bæði öguð og formföst. Efldur verði gagnkvæmur skilningur og virðing fyrir samningnum, viðfangsefnum og þörfum hvors aðila fyrir sig.
3.1.6	Sambandið skal leggja áherslu á að þjónusta á vegum ríkisins verði sem víðast á landinu til að auka fjölbreytni starfa og menntunar.
3.1.7	Sambandið skal vinna að því að tryggt verði, eins og kostur er, að heilbrigðisþjónusta sé örugg og aðgengileg fyrir alla landsmenn. Góð heilbrigðisþjónusta er einn af hornsteinum velferðar á Íslandi og getur skipt sköpum í búsetuvali.
3.1.8	Sambandið skal vinna að því að byggðamál verði vistuð í sama ráðuneyti og sveitarstjórnarmál, ásamt samgöngu-, skipulags- og byggingarmálum.

Lýðræði og kosningalöggjöfin	
3.1.9	Sambandið skal styðja sveitarfélögin við að ná tökum á þáttökulýðræði og öðrum nýmælum í lýðræðisátt, m.a. með því að standa fyrir málþingi fyrir sveitarfélög og huga að auknu íbúalýðræði sem leið til að greiða fyrir sameiningu sveitarfélaga.
3.1.10	Sambandið skal vinna að auknu samstarfi sveitarfélaga og samstarfi ríkis og sveitarfélaga að framþróun rafrænnar stjórnsýslu og hagnýtingu upplýsingatækni í samskiptum þeirra við íbúana.
3.1.11	Siðanefnd sambandsins skal styðja sveitarstjórnir við að taka siðferðisleg álitafni og viðbrögð við þeim til umræðu innan sinna sveitarfélaga og við að þau sem ekki hafa þegar sett sér siðareglur geri það.
3.1.12	Sambandið skal hvetja til umræðu á sveitarstjórnarstigi um kosti þess og galla að taka upp aukið persónukjör í almennum kosningum.
3.1.13	Sambandið skal vinna að því að ákvæðum um útsrikanir í lögum um kosningar til sveitarstjórna verði breytt til samræmis við samsvarandi ákvæði í lögum um kosningar til Alþingis.
3.1.14	Sambandið skal beita sér fyrir því að í lögum um sveitarstjórnarkosningar verði tekin upp ákvæði um rafrænar kjörskrár. Sambandið skal jafnframt styðja tilraunaverkefni um rafrænar íbúakosningar sem innanríkisráðuneytið og Þjóðskrá Íslands standa fyrir og leiðbeina sveitarfélögum sem hafa áhuga á að taka þátt í verkefninu. Loks skal sambandið hvetja til umræðu á sveitarstjórnarstigi um kosti þess og galla að taka upp rafrænar kosningar að hluta eða heild á sveitarstjórnarstigi.
3.1.15	Sambandið skal beita sér fyrir því að rannsóknir á kjörsókn við sveitarstjórnarkosningar verði eflar og afla upplýsinga um til hvaða ráða aðrar þjóðir hafa gripið til þess að auka kjörsókn. Niðurstöður verði nýttar til þess að auka umræður á sveitarstjórnarstigi um leiðir og tækifæri til þess að vekja áhuga fólks á kosningum til sveitarstjórna. Niðurstöðurnar verði jafnframt nýttar til mats á hvort tilefni sé til að breyta dagsetningu sveitarstjórnarkosninga og fyrirkomulagi utankjörfundaratkvæðagreiðslu og aðgengi að henni.

Byggðamál og svæðasamvinna sveitarfélaga	
3.1.16	Sambandið skal í samvinnu við landshlutasamtök sveitarfélaga beita sér fyrir eflingu sóknaráætlanaverkefnisins, m.a. með auknum fjárveitingum frá ríkinu til verkefnisins, aukinni samþættingu opinberra áætlana og meira forræði heimamanna á uppbyggingu á sínum svæðum.
3.1.17	Sambandið skal hafa virkt samstarf við Byggðastofnun og koma sjónarmiðum sveitarfélaga, m.a. varðandi byggðaðróun, á framfæri við stofnunina.

Alþjóðamál

3.1.18	Sambandið skal standa vörð um hagsmuni sveitarfélaga gagnvart ESB, standa fyrir upplýstri umræðu um Evrópumál, bæði vegna EES-samningsins og aðildarumsóknar, ef viðræður verða teknar upp að nýju, og miðla hlutlægum upplýsingum m.t.t. hagsmuna sveitarfélaganna. Til að tryggja hagsmunagæslu sambandsins á þessu sviði skal sambandið beita sér fyrir því að Brussel-skrifstofa sambandsins verði fest í sessi með varanlegri fjármögnun frá Jöfnunarsjóði sveitarfélaga.
3.1.19	Sambandið skal vinna að því að sveitarfélög geti nýtt sér tækifærin sem liggja í norrænu og öðru evrópsku samstarfi og alþjóðasamstarfi, bæði til ávinnings og framþróunar starfsemi sinnar og til að miðla þekkingu sinni til aðila í öðrum löndum.

3.2 TRAUSTUR GRUNDVÖLLUR

Fjármál og tekjustofnar sveitarfélaga	
3.2.1	Sambandið skal vinna að því að breikka og styrkja tekjustofna sveitarfélaga.
3.2.2	Sambandið skal styrkja þekkingu kjörinna fulltrúa og lykilstarfsmanna sveitarfélaganna á rekstri og fjármálastjórn, undirbúningi og vinnslu fjárhagsáætlana og eftirfylgni þeirra til þess að þeir séu betur í stakk búnir til þess að vinna að bættum rekstri sveitarfélaganna.
3.2.3	Sambandið skal vinna að því að endurgreiðsla virðisaukaskatts, sem leggst ofan á almenna starfsemi og fjárfestingar sveitarfélaganna, verði tekin til gagnerrar endurskoðunar með það að markmiði að starfsemi sveitarfélaganna myndi ekki skattstofn fyrir ríkið.
3.2.4	Sambandið skal vinna að því að ríkisvaldið beri eðlilegan og sanngjarnan hlut í kostnaði við refa- og minkaveiðar.
3.2.5	Sambandið skal vinna að því að sveitarfélögin fái hlutdeild í hinum almenna hluta tryggingargjalds til að standa undir aukningu á kostnaði við fjárhagsaðstoð og virkniúrræðum fyrir notendur félagsþjónustu sveitarfélaga.
3.2.6	Sambandið skal vinna að því að sveitarfélög fái sanngjarna hlutdeild í gjöldum af umferð. Útfæra þarf hlutdeildina og útgreiðslu til sveitarfélaga með hliðsjón af auknum skyldum sveitarfélaga samkvæmt vegalögum og áherslu á vistvænar samgöngur.
3.2.7	Sambandið skal vinna að því að við skattkerfisbreytingar verði horft til þess hvernig megi tryggja að sveitarfélög fái hlutdeild í skattlagningu fyrirtækja og arðgreiðslum til eigenda þeirra. Einkum verði horft til þess að sveitarfélögin fái hlutdeild í tekjum hins opinbera af hagnýtingu auðlinda, s.s. vegna raforkuframleiðslu, ferðaþjónustu og fiskeldis.
3.2.8	Sambandið skal skoða kosti og galla blandaðrar leiðar við endurskoðun stofns til álagningar A-hluta fasteignaskatta. Annars vegar verði byggt á fasteignamati eins og það er í dag og hins vegar verði byggt á fermetrafjölda íbúðarrýmis eða öðrum atriðum, svo sem brunabótamati eða endurstofnverði sem hafa í för með sér jafnandi áhrif á álagningu fasteignaskatta. Jafnframt verði felldar niður allar undanþágur frá álagningu fasteignaskatts og öll mannvirki verði metin til fasteignamats.
3.2.9	Sambandið skal vinna að því að löggjöf um fjármögnun uppbyggingar á ferðamannastöðum verði endurskoðuð til að fullnægja fyrirsjáanlegri og brýnni uppbyggingarþörf. Lögð verði áhersla á að lækka eða fella úr gildi kröfu um 50% eigið framlag framkvæmdaraðila og að verklag við styrkveitingar taki mið af því að fjármögnun stærra uppbyggingarverkefna þarf að byggja á áætlun sem tekur til nokkurra ára í senn.

3.2.10	Sambandið skal beita sér fyrir því að sveitarfélögin fái auknar tekjur af raforkuframleiðslu. Þess verði sérstaklega gætt að skatttekjur sveitarfélaga af skattskyldum virkjanamannvirkjum skiptist ekki eingöngu eftir því hvar virkjanamannvirki eru staðsett heldur verði einnig tekið sanngjarnt tillit til umhverfisáhrifa virkjana og flutningskerfis raforku á nærliggjandi sveitarfélög.
---------------	--

Jöfnunarsjóður sveitarfélaga

3.2.11	Sambandið skal styðja við endurskoðun og einföldun á regluverki Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga svo framlög sjóðsins nýtist sem best til að jafna stöðu sveitarfélaga, þannig að þau geti staðið undir lögbundnum skyldum sínum.
3.2.12	Sambandið skal beita sér fyrir því að breytingar á framlögum til sveitarfélaga vegna breytts regluverks verði innleiddar í áföngum, sérstaklega gagnvart sveitarfélögum sem fá lægri framlög en áður. Jafnframt verði unnið að því að upplýsingar um árleg framlög jöfnunarsjóðs til sveitarfélaga berist í tæka tíð fyrir gerð fjárhagsáætlaana.
3.2.13	Sambandið skal vinna að því að sveitarfélög verði upplýst tímanlega um áhrif hugsanlegra breytinga á reglum jöfnunarsjóðs á framlög til þeirra.
3.2.14	Sambandið skal beita sér fyrir því að Jöfnunarsjóður sveitarfélaga hafi yfir að ráða fjármagni til að styðja myndarlega við sameiningar sveitarfélaga, enda fái sjóðurinn árlega sérstakt fjármagn á fjárlögum til að standa að mestu undir slíkum fjárframlögum.
3.3.15	Sambandið skal beita sér fyrir því að áfram verði unnið að sameiningu Innheimtustofnunar sveitarfélaga við Tryggingastofnun ríkisins eða aðra stofnun á vegum ríkisins, svo losa megi Jöfnunarsjóð sveitarfélaga undan sveiflукenndri fjárförf stofnunarinnar.

Efnahagssamráð og kostnaðarmat

3.2.16	Sambandið skal vinna að því að lögfestar verði reglur um efnahagssamráð ríkis og sveitarfélaga.
3.2.17	Sambandið skal fylgjast vel með áhrifum og framkvæmd fjármálareglna sveitarfélaga og vinna eftir þörfum að þróun þeirra og breytingum svo þær þjóni sem best tilgangi sínum við að styðja við bættu fjárhagsstöðu sveitarfélaga.
3.2.18	Sambandið skal vinna að því að öll lagafrumvörp og stjórnvaldsfyrirmæli er áhrif hafa á fjárhag sveitarfélaganna verði kostnaðarmetin. Reglugerðir og önnur stjórnvaldsfyrirmæli, þ. á m. stefnumarkandi áætlanir ríkisins, sem hafa veruleg áhrif á fjárhag sveitarfélaga verði ekki sett, nema að undangenginni sameiginlegri umfjöllun allra ráðherra í ríkisstjórn og vönduðu samráði við sambandið.

Upplýsingagjöf sveitarfélaga

3.2.19	Sambandið skal vinna að því að kortlagðar verði allar upplýsingar sem sveitarfélögin senda frá sér til opinberra aðila og setji fram tillögur um bætt verklag svo komast megi hjá tvíverknaði.
--------	--

Atvinnumál

3.2.20	Sambandið skal vinna að því að stoðkerfi atvinnu- og byggðapróunar verði einfaldað og endurskipulagt og að grundvöllur atvinnuþróunarfélaga sveitarfélaga í því kerfi verði styrktur.
3.2.21	Sambandið skal taka virkan þátt í mótun heildstæðrar stefnu um fiskeldismál og nýtingu strandsvæða. Áhersla verði lögð á að nýta þau tækifæri til atvinnusköpunar sem felast í auknu fiskeldi, í sátt við umhverfið. Auknar verði rannsóknir á áhrifum fiskeldisstarfsemi á lífríki og slíkar rannsóknir verði grunnur að gerð svæðisbundinna áætlana um vernd og nýtingu strandsvæða sem taki einnig mið af hagsmunum íbúa og atvinnulífs á viðkomandi svæðum.
3.2.22	Sambandið skal gæta hagsmuna sveitarfélaga við mótun löggjafar um gjaldtöku af ferðamönnum og töku ákvarðana um uppbyggingu innviða til að mæta auknum straumi ferðamanna til landsins. Ekki nægir að veita fjármagni til að vernda og byggja upp aðstöðu á ferðamannastöðum heldur þarf einnig að styrkja samgöngumannvirki og veita fjármagni til viðhalds þeirra til að þau standist aukið álag.
3.2.23	Sambandið beiti sér fyrir því að jafna raforkukostnað bæði hjá fyrirtækjum og íbúum, m.a. með jöfnun flutningskostnaðar á raforku og hærri greiðslum til jöfnunar á húshitunarkostnaði.
3.2.24	Sambandið skal styðja svokölluð sjávarútvegssveitarfélög sem hafa með sér samtök sem hafa m.a. það markmið að hluti veiðigjalda renni til sjávarútvegssveitarfélaganna til að styðja þau við að takast á við afleiðingar þeirra breytinga sem skapa íslenskum sjávarútvegi aðstæður til að vera í fremstu röð. Það er liður í sjálfbærri nýtingu fiskistofnanna að þau samfélög, sem nýtingin hefur mest áhrif á, fái tæki til að takast á við afleiðingar þeirra breytinga sem fylgja sífellt hagkvæmari nýtingu.

Vinumarkaðsmál

3.2.25	Sambandið skal veita sveitarfélögum faglega ráðgjöf og þjónustu á sviði vinnumarkaðsmála og eiga gagnvirkt samráð við sveitarfélög á því sviði.
3.2.26	Sambandið skal styðja sveitarfélög í að sinna vinnuveitendahlutverki sínu.
3.2.27	Sambandið skal vinna að því að kostnaðarauki sveitarfélaga vegna kjarasamninga taki mið af fjárhagsgetu þeirra og almennri kjarapróun og gæta þess að kjarasamningar sveitarfélaga séu í samræmi við efnahagsleg markmið hverju sinni.

3.2.28	Sambandið skal setja reglur um skilyrði þess að sveitarfélög geti sótt um stuðning frá sambandinu til þess að mæta kostnaði við rekstur fordæmisgefandi dómsmála á sviði vinnuréttar.
3.2.29	Sambandið skal tryggja í kjarasamningum jafnræði í launasetningu starfsmanna sveitarfélaga, þ.e. að sambærileg og jafnverðmæt störf séu launuð með sama hætti óháð kynferði, búsetu eða stéttarfélagsaðild.
3.2.30	Sambandið skal þróa starfsmatskerfið SAMSTARF og fjölga samstarfsaðilum um verkefnið.
3.2.31	Sambandið skal stefna að samræmingu almennra grunnþátta kjarasamninga.
3.2.32	Sambandið skal draga eins og kostur er úr ákvæðum kjarasamninga sem eru ákvarðandi um fyrirkomulag og framkvæmd starfsemi einstakra rekstrareininga og auka sveigjanleika þeirra til að mæta þróun í starfsemi einstakra rekstrareininga.
3.2.33	Sambandið skal auka hvata til viðurkenndrar sí- og endurmenntunar í kjarasamningum, enda tengist námið starfi viðkomandi og byggist á heimildarákvæðum í kjarasamningi.
3.2.34	Sambandið skal efla kjararannsóknir.
3.2.35	Sambandið skal taka þátt í og efla samstarf aðila vinnumarkaðarins.
3.2.36	Sambandið skal vinna að endurskoðun lífeyriskerfisins í samvinnu við aðra aðila vinnumarkaðarins með það að markmiði að tekið verði upp eitt samræmt og sjálfbært lífeyriskerfi fyrir alla landsmenn. Þannig verði komið í veg fyrir að ófjármagnaðar lífeyrisskuldbindingar safnist áfram upp og verði byrði á framtíðarskattgreiðendum.

3.3 VELFERÐIN Í ÖNDVEGI

Fræðslu- og uppeldismál	
3.3.1	Sambandið skal hafa velferð barna að leiðarljósi í aðkomu sinni að skólamálum sveitarfélaga og það mikilvæga hlutverk alls skólastarfs að stuðla að alhliða þroska þeirra og virkri þátttöku í Lýðræðisþjóðfélagi. Markmið skólastarfs verði að börn öðlist almenna menntun við hæfi hvers og eins, sem nýtist þeim í frekara námi, lífi og starfi.
3.3.2	Sambandið skal styðja sveitarfélög í að marka sér sjálf áherslur og stefnu um skólamál innan ramma laga og reglugerða.
3.3.3	Sambandið skal stuðla að því að skólastarf taki mið af þeim megináherslum sem koma fram í aðalnámskrám, en jafnframt að hvert sveitarfélag hafi svigrúm til fjölbreytni og sveigjanleika varðandi kennsluhætti, námsgögn og útfærslu skólastarfs. Tryggja þar að fjármagn fylgi innleiðingu aðalnámskráa og öðrum umbótaáætlunum ríkisins í skólamálum. Samhliða þarf að tryggja útgáfu viðeigandi námsgagna sem hvetja til fjölbreyttra kennsluhátta.
3.3.4	Sambandið skal stuðla að því að greint verði hvaða úrbóta er þörf til þess að íslenskt skólakerfi geti orðið í fremstu röð. Aukna áherslu þarf að leggja á gæði og árangur skólastarfs, þ.m.t. námsárangur sem stenst alþjóðlegan samanburð. Halda þarf í styrkleika skólakerfisins jafnhliða því að bæta úr veikleikum þess.
3.3.5	Sambandið skal vinna að skilvirku samstarfi ráðuneyta, stofnana og sveitarfélaga vegna barna sem búa við fötlun, sjúkdóma og aðrar sérstakar aðstæður. Mikilvægt er að greina og leysa úr kerfislægum vanda í þessu skyni og skerpa á ábyrgð og skyldum ríkis og sveitarfélaga. Tryggja þarf að hagræðing í opinberum rekstri búi ekki til grá svæði í þjónustu við börn. Sambandið hvetur til aukinnar svæðasamvinnu sveitarfélaga um sérfræðiþjónustu, ráðgjöf og úrræði til hagsbóta fyrir börn.
3.3.6	Sambandið skal skoða faglegar og fjárhagslegar forsendur þess að menntun barna til 18 ára aldurs verði á hendi sveitarfélaga svo tryggja megi samfellu í námi og félagslegan stöðuleika. Með því móti verður lagður grunnur að sveigjanleika og skilvirkni í námsframvindu og námslokum sem leitt getur til minna brotthvarfs og hefur forvarnargildi. Gerð verði tilraun með rekstur framhaldsskóla á vegum sveitarfélaga.
3.3.7	Sambandið skal skoða forsendur þess að leikskólinn, sem fyrsta skólastigið, verði lögbundið verkefni sveitarfélaga.
3.3.8	Sambandið skal vinna að því að regluverk um sjálfstætt starfandi leik- og grunnskóla verði einfaldað og lagaleg staða þeirra verði skýr.
3.3.9	Sambandið skal vinna að því að komið verði á skýrum lagaramma um tónlistarskóla þar sem kveðið verði á um fjárhagslega og faglega ábyrgð ríkis og sveitarfélaga á rekstri þeirra.

3.3.10	Sambandið skal efla samstarf mennta- og menningarmálaráðuneytisins og sambandsins um mat og eftirlit með skólastarfi. Ytra mat á grunn- og leikskólum verði innleitt í áföngum og til framtíðar litið verði stefnt að því að allir skólar fari í gegnum ytra mat á 5-7 ára fresti. Mikilvægt er að skólanefndir fylgi eftir niðurstöðum ytra mats með markvissum hætti.
3.3.11	Sambandið skal vinna að því að miða skólastarf í auknum mæli við styrkleika, áhugasvið og færni barna, s.s. með því að auka valfrelsi, ábyrgð og sjálfræði þeirra varðandi áherslur og skipulag eigin náms.
3.3.12	Sambandið skal vinna að því efla lestrarfærni og lesskilning barna. Stuðlað verði að nánú samstarfi leikskóla og grunnskóla um eflingu læsis í víðum skilningi.
3.3.13	Sambandið skal vinna að því að auka vægi verk-, tækni- og listgreina í námi barna.
3.3.14	Sambandið skal vinna að því að starfsþróun kennara, stjórnenda og annarra starfsmanna skóla verði forgangsverkefni. Huga þarf sérstaklega að því að efla fagmenntun starfsfólks leikskóla með fjölbreyttum námsleiðum og áfangaskiptingu leikskólakennaranáms. Unnið verði að því að miðla upplýsingum til sveitarfélaga og starfsfólks skóla um mismunandi leiðir til starfsþróunar. Áfram verði unnið að því að kjarasamningar styðji við framþróun, sveigjanleika og nýbreytni í skólastarfi.
3.3.15	Sambandið skal beita sér fyrir því að lagt verði mat á inntak kennaranáms með tilliti til menntastefnu og skólastarfs á hverjum tíma. Mikilvægt er að lenging kennaranáms verði nemendum og skólastarfi til hagsbóta, s.s. með aukinni áherslu á vettvangsnám og hagnýtingu í starfi.

Félagsþjónusta	
3.3.16	Sambandið skal vinna að því að félagslegur stuðningur sé skilgreindur út frá þörfum þeirra einstaklinga og fjölskyldna sem þurfa á aðstoð að halda, óháð aldri, heilbrigði eða fötlun þeirra. Stefnt verði að því að lög um félagsþjónustu nái til allra og sérlög um einstaka hópa verði felld úr gildi.
3.3.17	Sambandið skal vinna að því að fjárhagsaðstoð sveitarfélaga verði skilgreind sem neyðaraðstoð og öryggisnet fyrir þá sem eru að fara á milli annarra framfærslukerfa eða eiga af einhverjum ástæðum ekki rétt á annarri framfærslu. Áhersla verði lögð á að virkja þá, sem þurfa á neyðaraðstoð að halda, til sjálfshjálpar með fjölbreyttum virkniúrræðum sem henta þörfum sem flestra.
3.3.18	Sambandið skal beita sér fyrir því að opinber stefnumörkun og löggjöf stuðli að því að bóta- og greiðslukerfi ríkis, sveitarfélaga og lífeyrissjóða vinni eins vel saman og kostur er. Lögð verði áhersla á að bæta eftirlit með greiðslum og samvinnu milli stofnana. Liður í því er að lögfest verði skylda umsækjenda um opinberar bótagreiðslur til þess að upplýsa um það ef breyting verður á högum þeirra sem hefur áhrif á rétt til fjárhagsstuðnings.

<p>3.3.19</p>	<p>Sambandið skal beita sér fyrir því að framkvæmdaáætlun í málefnum fatlaðs fólks verði fylgt eftir, þ.m.t. um uppbyggingu búsetuþjónustu og framtíðaráherslur hennar mótaðar með hliðsjón af niðurstöðum fyrirbyggjandi rannsókna. Fjármögnun búsetuuppbyggingar og tengdrar þjónustu njóti forgangs ásamt umbótum í félagslífi fatlaðra barna og ungmenna auk þess sem aðgengismál í víðum skilningi fái aukið vægi. Sett verði raunhæf markmið um þjónustustig og framþróun í þjónustu við fatlað fólk í nánu samráði við samtök notenda og stjórnvöld ríkisins. Sérstök fjárframlög frá ríkinu standi undir stærstum hluta þessarar uppbyggingar.</p>
<p>3.3.20</p>	<p>Sambandið skal beita sér fyrir því að sátt náist um fyrirkomulag þjónustu við fatlað fólk, m.a. um nám og atvinnu. Liður í þeirri vinnu er að þróa verkferla og ákveða þjónustustig í málaflokknum ásamt því að efla innra og ytra mat á gæðum þjónustunnar. Unnið verði að því, í samstarfi við ríkið, að eyða gráum svæðum í málaflokknum. Í tengslum við endurmat á yfirfærslunni verði fjármögnun þjónustunnar tryggð og tillit tekið til þeirra laga og hugmyndafræðilegu breytinga sem átt hafa sér stað. Fjármögnun verði dreift markvisst, m.v. þarfir hvers þjónustusvæðis.</p>
<p>3.3.21</p>	<p>Sambandið skal vinna að því að þróaðir verði notendasamningar og notendastýrð persónuleg aðstoð í nærþjónustu sveitarfélaga sem verði innleidd sem valkostur við önnur þjónustuform, enda liggi fyrir sérstök fjármögnun af hálfu ríkisins vegna þessarar þróunar.</p>
<p>3.3.22</p>	<p>Sambandið skal vinna að því að áfram verði undirbúnaðar breytingar á verkaskiptingu ríkis og sveitarfélaga á sviði þjónustu við aldraða og skilgreindir verði þeir þjónustubættir sem æskilegt er að flytja svo hægt sé að tryggja samþætta og góða þjónustu. Byggja skal á þeirri reynslu sem hefur skapast í tengslum við yfirfærslu þjónustu við fatlað fólk, mótuð verði skýr stefna í málaflokknum og útbúin framkvæmdaáætlun áður en gerðar eru breytingar á verkaskiptingu. Sérstaklega verði hugað að úrlausn varðandi lífeyrisskuldbindingar. Heimahjúkrun og fleiri þjónustubættir á forræði heilsugæslunnar komi þar til sérstakrar skoðunar sem fyrst.</p>
<p>3.3.23</p>	<p>Sambandið skal vinna að því að allir þeir sem ekki eiga rétt á atvinnuleysisbótum njóti lögboðinnar starfsendurhæfingar og vinnumarkaðsúrræða á forræði Vinnumálastofnunar. Lögð verði áhersla á að ríki og sveitarfélög vinni sameiginlega að því að sporna gegn langtímaatvinnuleysi, með sérstakri áherslu á að ungu, atvinnulausu fólki verði tryggð viðeigandi virkniúrræði. Til að fjármagna tímabundin aukin útgjöld sveitarfélaga vegna þessara verkefna verði þeim tryggð sanngjörn hlutdeild í almennu tryggingagjaldi.</p>
<p>3.3.24</p>	<p>Sambandið skal vinna að því að sveitarfélögin tengist enn frekar en nú er verkefnum Vinnumálastofnunar á sviði vinnumarkaðs og úrræða fyrir alla þá sem þurfa aðstoð á vinnumarkaði. Tekjustofn verði tryggður til að standa undir kostnaði sveitarfélaga við þetta samstarfsverkefni með markvissari hætti en nú er og að sveitarfélögunum verði með lögum eða þjónustusamningum falið stærra hlutverk við vinnumarkaðs og úrræði fyrir atvinnuleitendur og aðra þá sem standa höllum fæti á almennum vinnumarkaði.</p>

3.3.25	Sambandið skal vinna markvisst að því að fækka gráum svæðum þar sem ábyrgðarskil ríkis og sveitarfélaga eru ekki nægjanlega ljós á sviði skóla- og velferðarmála. Með því má tryggja skilvirkari þjónustu við alla sem þurfa á velferðarþjónustu að halda.
3.3.26	Sambandið skal stuðla að þróun tækni og nýsköpunar í allri velferðarþjónustu sveitarfélaga.

Jafnréttis- og mannréttindamál

3.3.27	Sambandið skal leggja sitt af mörkum og hvetja sveitarfélögin til að sporna gegn neikvæðum áhrifum staðalmynda á sjálfsmynd og tækifæri barna og fullorðinna. Jafnframt að sporna gegn klámvæðingu og vændi og alvarlegum samfélagslegum áhrifum þess.
3.3.28	Sambandið skal hvetja og styðja sveitarfélögin í því að ná fram jafnrétti kynjanna í reynd, ekki síst í aðgerðum gegn kynbundnum launamun. Unnið skal í gegnum Evrópusáttmála um jafna stöðu kvenna og karla í sveitarfélögum og héruðum og með auknu samstarfi við Jafnréttisstofu og norræn systursambönd.
3.3.29	Sambandið skal leggja sitt af mörkum, sérstaklega í gegnum þátttöku í innflytjendaráði, til að stuðla að því að hagsmunir íbúa af erlendum uppruna, bæði barna og fullorðinna, séu tryggðir. Mikilvægt er að þjónusta sé þeim aðgengileg, þannig að þeir öðlist sem fyrst sömu stöðu og aðrir íbúar og séu viðurkenndir og virkir þátttakendur í samfélaginu.
3.3.30	Sambandið skal vinna að því að sveitarfélög fái lögbundinn stuðning Fjölmenningarseturs til að veita íbúum af erlendum uppruna fullnægjandi þjónustu og aðstoða sveitarfélög við að vinna saman að málefnum þeirra.

Húsnæðismál

3.3.31	Sambandið skal vinna að því að húsnæðisbætur verði verkefni ríkisins og fjármagnaðar af ríkissjóði. Í áföngum verði unnið að sameiningu húsaleigubóta og vaxtabóta í einar húsnæðisbætur. Húsnæðisbætur miðist við þarfir einstaklinga og fjölskyldna óháð búsetuformi eða tegund húsnæðis. Þess verði jafnframt gætt að um samtímastuðning verði að ræða. Sérstakur húsnæðisstuðningur vegna félagslegra aðstæðna (annarra en lágra tekna) verði áfram á hendi sveitarfélaga.
3.3.32	Sambandið skal vinna að því að kostnaðarþátttaka ríkisins vegna almennra og sérstakra húsaleigubóta í gegnum Jöfnunarsjóð sveitarfélaga verði fest við 60% hlutdeild óháð þróun heildarútgjalda vegna bótanna, þar til nýtt kerfi húsnæðisbóta verði tekið upp.

3.3.33	Sambandið skal vinna að því að stuðla að fjölbreyttum og sveigjanlegum húsnæðismarkaði sem tryggir öllum öruggt íbúðarhúsnæði á viðráðanlegu verði. Sérstaklega verði hugað að því hvernig tryggja megi framboð af ódýru og öruggu húsnæði til leigu eða kaups fyrir núverandi og næstu kynslóðir ungs fólks.
3.3.34	Sambandið skal vinna að uppbyggingu öflugis og almenns leigumarkaðar, þannig að leigjendur íbúðarhúsnæðis hafi möguleika á langtímaleigu til að tryggja búsetuöryggi þeirra. Skilgreint verði hvernig styðja megi kröftuglega við þróun leigumarkaðar með aðkomu sveitarfélaga, ríkis, lífeyrissjóða og einkaaðila. Stofnframlög verði sérstaklega skoðuð í því sambandi. Gætt skal að því að tryggja félagslegan fjölbreytileika í einstökum hverfum sveitarfélaga.
3.3.35	Sambandið skal stuðla að því að Varasjóður húsnæðismála verði áfram bakhjarl sveitarfélaga á svæðum þar sem brestur er á húsnæðismarkaði. Teknar verði upp viðræður við ríkisvaldið um hlutverk og fjármögnun sjóðsins í tengslum við áætlanir um framtíðarskipan húsnæðismála.
3.3.36	Sambandið skal leggja áherslu á að við fyrirhugaðar breytingar á aðkomu ríkisins að húsnæðislánamarkaði verði lögð áhersla á að tryggja áfram jafnan rétt allra landsmanna, hvar sem þeir búa, til húsnæðislána á viðráðanlegum kjörum.
3.3.37	Sambandið skal vinna að því, í samstarfi við ríkið, að ná fram lækkun byggingarkostnaðar án þess að skerða aðgengi. Það verði gert með því að stuðla að lækkun lands/lóðaverðs. Þá verði gefinn sveigjanleiki við útfærslu á byggingareglugerð sem leiðir til lækkunar á kostnaði.

Menningarmál

3.3.38	Sambandið skal gæta eins og kostur er sameiginlegra hagsmuna sveitarfélaga við veitingu þjónustu og þróun hennar á sviði menningarmála.
---------------	---

Æskulýðs- og íþróttamál

3.3.39	Sambandið skal stuðla að mótun stefnu um sameiginlegar áherslur sveitarfélaganna á sviði æskulýðs-, íþrótt- og menningarmála, þar með talið samstarf um byggingu og rekstur sérhæfðra mannvirkja.
3.3.40	Sambandið skal gera þá kröfu til sérsambanda að þau kostnaðarmeti tillögur sem leiði til fjárútláta af hálfu sveitarfélaga.
3.3.41	Sambandið skal beita sér fyrir því að sveitarfélög fái stuðning til aðgerða vegna lögfestingar Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna.
3.3.42	Sambandið skal hvetja sveitarfélög til þess að vinna eftir uppleggi ráðuneyta og embættis landlæknis í þágu lýðheilsu gegnum heilsueflingu og forvarnarstarf.

3.4 TENGLS MANNA OG UMHVERFIS

Skipulags- og byggingarmál	
3.4.1	Sambandið skal vinna að því að landsskipulagsstefna verði unnin í góðri sátt við sveitarfélög og samtök þeirra. Þau tækifæri sem felast í gerð landsskipulagsstefnu verði nýtt til þess að bæta verklag við gerð skipulagsáætlana og annarra opinberra áætlana og auka samræmi í áætlanagerð á landsvísu.
3.4.2	Sambandið skal vinna að því að vegalög verði endurskoðuð með hliðsjón af markmiðum skipulagslaga. Við þá vinnu verði lögð áhersla á að skipulagsvaldið er hjá sveitarfélögunum og að ekki er hægt að una því að ákvarðanir stofnana ríkisins á grundvelli sérlaga séu æðri skipulagsáætlunum sveitarfélaga.
3.4.3	Sambandið skal vinna að því að skaðabótaákvæði skipulagslaga verði endurskoðuð með hliðsjón af samsvarandi ákvæðum í nágrennaríkjum.
3.4.4	Sambandið skal hvetja sveitarfélög til þess að vinna saman að gerð svæðisskipulags þar sem við á. Sérstök áhersla verði lögð á að horfa til uppbyggingar og staðsetningar innviða, þarfa atvinnuveganna og áherslna í sóknaráætlunum fyrir viðkomandi landshluta. Samráð milli sveitarfélaga og stofnana ríkisins og fyrirtækja sem hafa það hlutverk að byggja upp grunnkerfi, s.s. samgöngur, fjarskipti og flutningskerfi raforku, verði aukið.
3.4.5	Sambandið skal leita leiða til að draga úr kostnaði sveitarfélaga við skipulagsvinnu. Í því sambandi verði m.a. hugað að eftirfarandi: Samstarfi ríkis og sveitarfélaga um innleiðingu stafræns skipulags; samstarfi ríkis og sveitarfélaga um kaup og leigu á landupplýsingum; framkvæmd friðlýsinga, fjármögnun rannsókna og skipulagsvinnu á strandsvæðum; bættu samstarfi við stofnanir ríkisins og fyrirtæki sem hafa það hlutverk að byggja upp grunnkerfi, s.s. vegi, fjarskiptakerfi og flutningskerfi raforku.
3.4.6	Sambandið skal beita sér fyrir samræmingu og einföldun löggjafar á sviði skipulags- og byggingarmála. Áhersla verði m.a. lögð á að settir verði hæfilegir frestir í lög til að skila umsögnum um skipulagsmál og að málsmeðferð fyrir úrskurðarnefnd taki eðlilegan tíma þannig að skilvirkni við afgreiðslu skipulagsmála verði tryggð.
3.4.7	Sambandið skal beita sér fyrir því að jarðalög og önnur löggjöf um landnýtingu sem tengist landbúnaði verði endurskoðuð. Í þeirri endurskoðun verði byggt á meginreglum og aðferðum skipulagslaga sem miða að því að sveitarfélög vegi saman ólík sjónarmið þegar ákvarðanir eru teknar um landnotkun. Jafnframt verði horft til landnotkunar innan þjóðlendna þar sem skýra þarf réttindi og skyldur ríkisins sem landeiganda.
3.4.8	Sambandið gæti hagsmuna sveitarfélaga við mótun lagafrumvarps um skipulag haf- og strandsvæða. Í þeirri vinnu verði lögð áhersla á að skipulag strandsvæða, allt að einni sjómílu út frá grunnlínu landhelginnar, verði á forræði sveitarfélaga. Einnig verði lögð áhersla á að fram fari nauðsynlegar grunnrannsóknir á strandsvæðum þar sem álag vegna nýtingar er mikið, til að auðvelda gerð skipulags- og nýtingaráætlana.

3.4.9	Sambandið skal beita sér fyrir því að heildarendurskoðun laga um lögheimili og laga um skráningu aðsetursskipta verði hraðað. Í þeirri vinnu verði lögð áhersla á að styrkja stöðu sveitarfélaga í skráningarferlinu og draga úr hættu á rangri eða ófullkominni aðsetursskráningu. Jafnframt verði tryggt að öll skilgreind lögheimili séu í samræmi við skipulag sveitarfélaga.
--------------	---

Sjálfbær þróun og umhverfismál	
3.4.10	Sambandið skal vinna að því að sjálfbær þróun verði leiðarljós sveitarfélaga í umhverfismálum.
3.4.11	Sambandið skal beita sér fyrir því að ríki og sveitarfélög taki upp nánara samstarf um stefnumótun og uppbyggingu í úrgangsmálum. Áhersla verði m.a. lögð á að meðhöndlun úrgangs er almannabjónusta, að ákvarðanir sveitarfélaga um meiriháttar fjárfestingar falli vel að stefnu í málaflokknum og löggjöf og stefna ríkisins taki bæði mið af alþjóðlegum skuldbindingum og svæðisáætlunum um meðhöndlun úrgangs.
3.4.12	Sambandið skal beita sér fyrir því að eftirliti með starfsleyfis skyldri atvinnustarfsemi verði að meginstefnu sinnt af staðbundnum stjórnvöldum. Samræmingarhlutverk miðlægra eftirlitsstofnana verði eftl til að stuðla að samræmdu eftirliti um allt land.
3.4.13	Sambandið skal vinna að því að tryggja að samráð sé haft við samtök sveitarfélaga og hlutaðeigandi sveitarfélög við gerð opinberra áætlana sem hafa áhrif á nýtingu auðlinda, svo sem fallvatna, jarðhitasvæða og strandsvæða, eða skipulagsáætlanir sveitarfélaga. Jafnframt verði tryggt að koma sveitarfélaga að stjórnnum og ákvörðunum um nýtingu þjóðlendna og málefni þjóðgarða.
3.4.14	Sambandið skal vinna að því að fram fari heildstæð umræða um framkvæmd náttúruverndarlaga og framtíðarsýn um fjölda friðaðra náttúrusvæða. Við ákvarðanir um friðun og verndun landsvæða verði ávallt haft samráð við hlutaðeigandi sveitarfélög og landshlutasamtök sveitarfélaga.
3.4.15	Sambandið beiti sér fyrir því að ríki, sveitarfélög, landeigendur og ferðaþjónustan vinni saman að því að draga úr neikvæðum áhrifum af aukinni umferð ferðamanna á viðkvæma staði í íslenskrri náttúru. Áhersla verði lögð á nauðsynlega uppbyggingu á ferðamannastöðum og að umferð ferðamanna verði beint á landsvæði sem þola aukna umferð. Jafnframt verði lögð áhersla á að vegum og öðrum innviðum verði viðhaldið til að þeir þoli þá auknu umferð sem leiðir af fjölgun ferðamanna.
3.4.16	Sambandið skal beita sér fyrir því að sveitarfélögin verði virkir þátttakendur í umræðu um framtíðarstefnu í orkumálum, þ.m.t. uppbyggingu flutningskerfis Landsnets, stefnu um lagningu raflína, áherslur í rammaáætlun, skattlagningu á virkjanir og flutningsmannvirki og þróun í nýtingu auðlinda, s.s. vindafis- og sjávarfallavirkjana.

3.4.17	Sambandið skal beita sér fyrir því að hraðað verði vinnu við endurskoðun reglugerðar um fráveitur og skólp. Teknar verði upp viðræður við ríkið um leiðir til þess að ljúka því verkefni að innleiða tilskipun um fráveitur með fullnægjandi hætti, svo sem með því að fella niður virðisaukaskatt af fráveituframkvæmdum sveitarfélaga.
3.4.18	Sambandið skal beita sér fyrir því að sveitarfélögin verði virkir þátttakendur í umræðu og aðgerðum til að bregðast við loftslagsbreytingum. Ennfremur skal sambandið aðstoða sveitarfélög sem vilja taka upp stefnu um hvernig þau geta dregið úr neikvæðum áhrifum loftslagsbreytinga.
3.4.19	Sambandið skal beita sér fyrir því að sveitarfélög komi beint að stjórn vatnamála og að þau verði virkir umsagnaraðilar um allar áætlanir tengdar stjórn vatnamála.

Samgöngur og fjarskipti	
3.4.20	Sambandið skal vinna að því, í samvinnu við landshlutasamtök sveitarfélaga, að tryggja öruggan laga- og rekstrargrundvöll fyrir heildstætt kerfi almenningssamgangna milli og innan landshluta.
3.4.21	Sambandið skal vinna að því að við stefnumótun í samgöngumálum verði vistvænar samgöngur settar í forgang með því að styðja sérstaklega við notkun vistvænna orkugjafa, draga úr neikvæðum áhrifum af bílaumferð og auka jafnræði ólíkra samgöngumáta.
3.4.22	Sambandið beiti sér fyrir því að við stefnumótun í samgöngumálum og forgangsroðun fjármuna til samgönguverkefna verði ávallt horft til þess að fyrir hluta landsmanna eru flugsamgöngur eini raunhæfi valkosturinn þegar kemur að almenningssamgöngum.
3.4.23	Sambandið skal leggja sitt af mörkum til að knýja á um markvissa uppbyggingu hágæða fjarskiptakerfis fyrir alla landsmenn, enda er hátt þjónustustig fjarskipta ein grunnforsenda þess að viðunandi búsetuskilyrði séu til staðar um allt land.
3.4.24	Sambandið skal beita sér fyrir því að í opinberri stefnumótun um ferðaþjónustu og uppbyggingu innviða í samgöngumálum verði horft til þess að fjölga komum og brottförum erlendra ferðamanna á öðrum stöðum en SV-horninu.

Brunamál og almannavarnir	
3.4.25	Sambandið skal leggja áherslu á að tryggja aðkomu sveitarfélaganna við áætlanagerð í almannavörnum, svo sem við gerð hættumats og viðbragðsáætlana vegna náttúruvár, enda bera sveitarfélögin ábyrgð á gerð viðbragðsáætlana samkvæmt lögum um almannavarnir.

3.4.26	Sambandið skal taka upp viðræður við ríkið um eflingu slökkviliða, með hliðsjón af fyrirhugaðri reglugerð um starfsemi slökkviliða og nýjum áskorunum fyrir slökkviliðin.
3.4.27	Sambandið skal beita sér fyrir því að sem fyrst verði hafnar viðræður milli ríkis og sveitarfélaga um að sjúkraflutningar verði verkefni sveitarfélaga, þar sem aðstæður gera það hagkvæmt.